

KERESSAARE TURBAMAARDLA PÕHJAOSA TURBATOOTMISALA KASUTUSELEVÕTUGA KAASNEVA KESKKONNAMÕJU HINDAMISE PROGRAMM

1. Kavandatav tegevus ja selle eesmärk

Kavandavaks tegevuseks on turba kaevandamine 96,02 ha suuruselt pinnalt Tartu maakonnas Vara vallas. Planeeritav mäeeraldis paikneb Keresaare turbamaardla põhjaosas, Lauka Turvas OÜ Keresaare mäeeraldisest vahetult põhja pool (joonis 1). Arendajal AS-l Tartu Jõujaam on 100% osalus OÜ-s Lauka Turvas. Tegevuse eesmärgiks on katlamajade küteturbaga varustamine. Alal hõlmab 2 moodustamisel olevat riigi reservmaa katastriüksust (AT031121030 ja AT031118110) ja osaliselt 4 eravalduses olevat katastriüksust (86102:001:0028, 86102:001:0054, 86101:007:0140 ja 86101:007:0163).

Planeeritava mäeeraldisel turbavarul on uuritud Eesti Geoloogiakeskuse poolt 1985. a. (EGF nr. 5227). EMK 02.02. 1994. protokollilise otsusega nr. 130. arvele võetud aktiivsest tarbevarust paikneb mäeeraldisel piires 114 tuh. t vähe- ja 137 tuh. t hästilagunenud turvast. Turbalasundi keskmine paksus alal on 2,1 m, vähelagunenud turba kihi keskmine paksus 1,04 m ning hästilagunenud turbal 1,13 m. Turbalasundi lamamiks on jääjärveline saviliiv ja liiv, paiguti ka järvemuda. Rajatava kuivendussüsteemi eesvooluks on Kääpa jõgi, kuhu juhatakse vesi ka olemasolevalt Keresaare mäeeraldiselt. Planeeritava mäeeraldisel kesk- ja idaosas paiknevatele vanadele freesväljakutele on metsa istutatud, lääneosas esineb madalate kinnikasvanud turbakarjääridega rabamännik.

AS Tartu Jõujaam on esitanud Tartumaa Keskkonnateenistusele kaevandamisloa taotluse ning viimane on oma kirjaga nr. 41-12-1/2540 05.07.2006. teatanud keskkonnamõju hindamise algatamisest.

2. Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivide lühikirjeldus

Kavandavaks tegevuseks on turba kaevandamine 96,02 ha suuruselt pinnalt freesmeetodil Haku tootmistehnoloogiat kasutades 25 aasta jooksul kuni 12 tuh. t turvast aastas. Selleks eemaldatakse alalt puud ja alustaimestik ühes 0,2 m paksuse pealmise turbakihi, rajatakse piirde- ja kogumiskraavid, settebasseinid ning drenide süsteem, ehitatakse mäeeraldisel piires täiendavad turba väljaveo teed. Kaevandamine toimub ajavahemikul maist septembrini. Kaevandatud turvas ladustatakse väljaveoteede äärde ning veetakse autotranspordiga aastaringiselt välja.

Kavandatava tegevuse reaalsete alternatiivsete variantidena on käsitletavat:

- 1) nullvariant ehk Keresaare mäeeraldisel laiendust ei võeta kasutusele ;
- 2) kaevandamine kavandatust väiksemalt alalt;
- 3) kavandatust erinev kaevandamise maht või kaevandatava kihi paksus;

3. Keskkonnamõju hindamise sisu

Keresaare turbatootmisala laienduse kasutuselevõtu keskkonnamõju hindamine sisaldab hinnangut nii tootmisala ja sellega seotud rajatiste väljaehitamise kui ka kaevandamise keskkonnamõjule. Selles lähtudes käsitletakse hindamisprotsessi käigus järgmisi küsimusi:

- mõjutatava keskkonna seisund (geoloogiline ehitus, hüdrogeoloogilised tingimused, maavaravarud, taimestik, loomastik, kaitstavad loodusobjektid,

kultuurimälestised ja muinsuskaitseobjektid, inimasustus ja maaomand, kommunikatsioonid, majandustegevus), Keressaare mäeeraldisel toimunud turbakaevandamise senine mõju keskkonna seisundile;

- kavandatav tegevus ja selle reaalsed alternatiivid;
- kavandatava tegevuse ja selle alternatiividega kaasnev oodatav keskkonnamõju põhja- ja pinnaveele (kaevud, Kääpa jõgi), taimestikule ja loomastikule, välisõhu kvaliteedile, kaitstavate loodusobjektide (Sookalduse kollase nartsissi kasvukoha kaitseala, vääriselupaigad) seisundile, inimeste tervisele ning heaolule ja piirkonna sotsiaal-majanduslikule olukorrale, olemasoleva tootmisala ja selle planeeritava laienduse koosmõju;
- kavandatava tegevuse vastavus kehtivatele planeeringutele ja arengukavadele;
- alternatiivsete tegevuskavade võrdlev hinnang, soovitusel kaasnevate negatiivsete keskkonnamõjude leevendamiseks ning keskkonnaseire teostamiseks.

Tootmisala väljaehitamise etapil on põhilisteks mõjuallikateks kasutatavad masinad, mille abil eemaldatakse mäeeraldiselt taimestik ja sugekiht ning rajatakse kraavide süsteem ja teed. Selle tulemusena muutub kavandatava mäeeraldise maastikupilt oluliselt.

Kaevandamise perioodil on põhilisteks mõjuallikateks rajatud kuivendussüsteem ning turba kaevandamiseks kasutatavad masinad. Kuivendussüsteemi poolt otseselt mõjutatavaks keskkonnaelemendiks on soosetete veekiht, mille taseme järk-järguline alandamine mäeeraldise piires tingib veetaseme mõningase alanemise ka mäeeraldisega piirneva ala turbalasundis eeldatavasti umbes 100 m laiuses vööndis. See võib esile kutsuda teatud muudatusi ka planeeritava mäeeraldisega vahetult piirneva ala taimestikus. Otseselt mõjutab kuivendussüsteem ka Keressaare turbatootmisalalt Kääpa jõkke juhitava vee kogust ja kvaliteeti. Et hinnata kaevandamise võimalikku mõju ümbruskonna salvkaevude veetasemele, on vajalik kaevude kaevandamiseelse veetaseme mõõtmine 500 m raadiuses kavandatava freesala ümber nii sügis-talvise miinimumi kui kevadise maksimumi ajal.

Turba kaevandamise ja laadimisega kaasnevatest mõjuteguritest on kõige olulisem turbatolm, mis mõjutab välisõhu kvaliteeti ja selle kaudu inimeste heaolu ja tervist nii mäeeraldise piires kui keskmiselt mõnesaja meetri raadiuses sellest väljaspool. Oluline on turbatolmu kui hõljumi allika osa ka mäeeraldiselt eesvoolu suunatava vee kvaliteedi mõjutajana. Turba kaevandamisega kaasneva müra tase ei ületa 100 dB, see võib avaldada teatud mõju loomastikule ning inimeste tervisele ja heaolule vaid mäeeraldise piires ning selle vahetus läheduses. Turba kaevandamise ja laadimisega kaasneb ka mootorite heitgaaside õhku paiskamine ning naftaproduktide pinnasessse või pinnavette sattumise oht, samuti põlengute tekkimise võimalus.

Planeeritav uus turbatootmisala paikneb Alatskivi-Tartu asfalteeritud maanteest vahetult lõuna pool ning selle kasutuselevõtt ei suurenda märkimisväärselt nimetatud maantee transpordikoormust.

Lisaks kavandatava tegevuse poolt looduskeskkonnale avaldatavale mõjule hinnatakse ka võimalikke mõjusid piirkonna sotsiaal-majanduslikule olukorrale (tööhõive, kinnisvara väärtus) ning inimeste puhkamisvõimalustele (marjade korjamine, jaht).

4. Keskkonnamõju hindamisel kasutatav metoodika

Keskkonnamõjude hindamise metoodiliseks aluseks on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (VV, RT I, 24.03.2005, 15, 87). Lisaks kasutatakse järgmistes õigusaktides ja normatiivdokumentide nõudeid: Looduskaitse seadus (RK, RT I, 18.07.2004., 53, 373), Maapõueseadus (RK, RT I, 16.12.2004, 84, 572), Veeseadus (RK, RT I, 01.07.2006., 28, 211), Välisõhu kaitse seadus (RK, RT I, 19.05.2004., 43, 298), Välisõhu saastatuse taseme määramise kord (KM, RTL, 12.04.2006, 33, 591), Müra normtasemed elu- ja puhkealadel, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid (SOM, RTL, 14.03.2002, 38, 511), Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord (VV, RT I, 16.02.2006, 10, 67).

KMH metoodika seisneb keskkonna praeguse seisundi kaardistamises, kavandatava tegevuse ning selle alternatiivide prognoositava keskkonnamõju võrdlemises ja selle alusel optimaalse tegevusvariandi soovitamises. Uurimismeetoditena kasutatakse mõjutegurite (müra, õhu tolmu- ja niiskussisaldus, hõljumi sisaldus veevastuvõtjasse lastavas kuivendusvees) otsesest mõõtmist kõrvalasetseval Keressaare turbatootmisalal, vaatlust, küsitlemist, ekspertarvamusi, arvesse võetakse KMH protsessi käigus laekunud informatsiooni, arvamusi ja ettepanekuid.

5. Andmed KMH osapoolte ja töögrupi koosseisu kohta

Arendaja: AS Tartu Jõujaam, registrikood 10240886, aadress Narva mnt. 124, Tartu, kontaktisik Mati Kermas, tel. 5056904

Otsustaja: Tartumaa keskkonnateenistus, aadress Aleksandri 14, Tartu, kontaktisik Ivo Ojamäe, tel. 7302252, e-mail ivo@tartu.envir.ee

KMH teostab töögrupp koosseisus:

Töögrupi juhid:

Rein Ramst, Eesti Geoloogiakeskus, rakendusgeoloogia ja maavarade osakond, litsents KMH0092, tel. 5028367, e-mail rein.ramst@egk.ee

Valter Petersell, Eesti Geoloogiakeskus, geofüüsika, mere- ja keskkonnageoloogia osakond, litsents KMH0042, tel. 6720093, e-mail v.petersell@egk.ee.

Erialaekspertid:

Lehte Savitskaja, Eesti Geoloogiakeskus, hüdrogeoloogia osakond, hüdrogeoloog, tel. 6720087, e-mail savitskaja@egk.ee

Uve Ramst, Eesti Loodusmuuseum, botaanik, tel. 6603404, e-mail uve@loodusmuuseum.ee

Mall Orru, Eesti Geoloogiakeskus, rakendusgeoloogia ja maavarade osakond, geoloog, tel. 6720089, e-mail orru@egk.ee.

Hans Orru, Tartu Ülikool, välisõhu ekspert, tel. 5227427, e-mail orru@ut.ee

Vastavalt vajadusele kaasatakse töösse täiendavalt erialaeksperte.

KMH protsessis osalemises võimalikult huvitatud osapoolteks on Vara vallavalitsus, RMK Alatskivi metskond, Riiklik Looduskaitsekeskus, Eestimaa Keskkonnaühenduste Koda, Lauka Turvas OÜ ning naaberkiinnistute omanikud:

86102:001:0028 Marttiso

86102:001:0054 Põdrakääpa

86102:001:0031 Hundisaare

86102:001:0642 Uus-Undi
 86101:007:0010 Metsanurga
 86101:007:0011 Maiemetsa
 86101:007:0009 Kurvi
 86101:007:0163 Plonni
 86101:007:0174 Rabasöödi
 86101:007:0034 Uue-Pikamäe
 86101:007:0178 Uus-Pikamäe
 86101:007:0140 Otsa
 86101:007:0076 Lauka

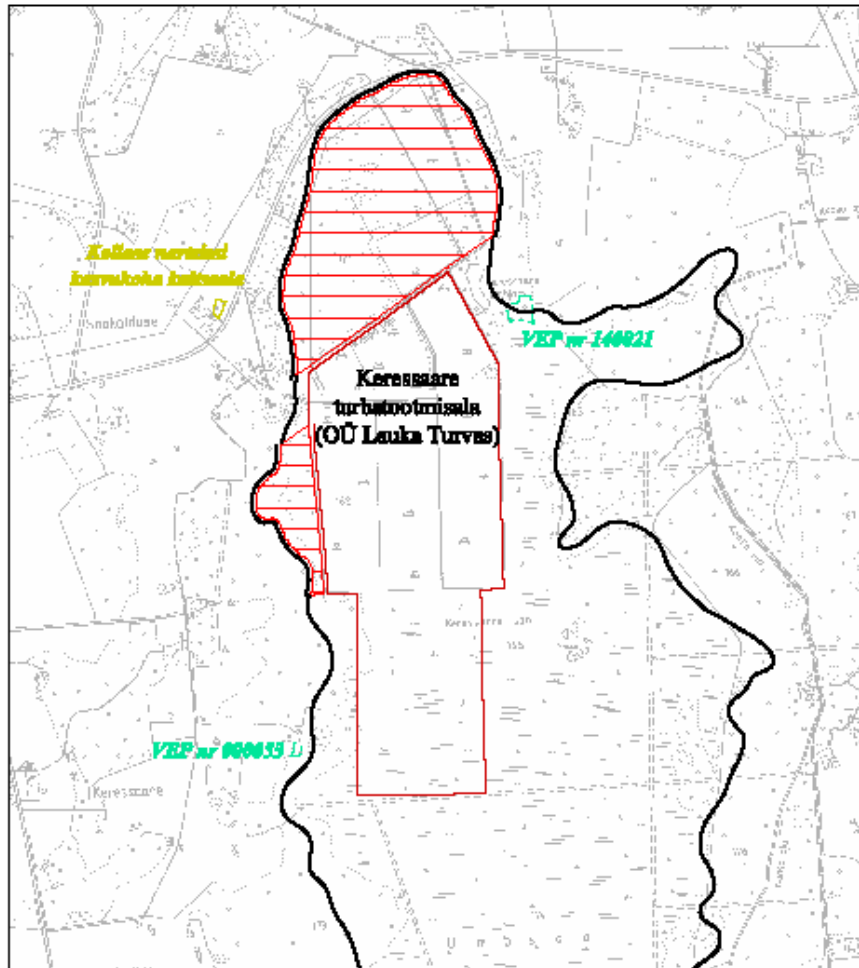
6. KMH läbiviimise ajakava

Tegevuse etapp	Aeg
Teade KMH algatamise kohta	13.07.2006.
Ekspertgrupi moodustamine ja KMH programmi koostamine	august 2007.
KMH programmi avalik arutelu Vara vallavalitsuses	17.10.2007.
KMH programmi esitamine järelvalvajale heakskiitmiseks	detsember 2007.
KMH aruande esitamine avalikuks aruteluks	detsember 2008.
KMH aruande avalik arutelu	jaanuar 2009.
KMH aruande esitamine heakskiitmiseks	märts 2009.
KMH aruande kinnitamine	aprill 2009.

Arendaja esindaja:
 Mati Kermas, juhatuse esimees
 AS Tartu Jõujaam
 Tel. 748 8945
 Narva mnt. 124, 50303 Tartu

Programmi koostaja:
 Rein Ramst, keskkonnaekspert
 OÜ Eesti Geoloogiakeskus
 Tel. 672 0094
 Kadaka tee 82, 12618 Tallinn

Tallinnas, 15.12. 2007. a.

Joonis 1. Taotletava Keresäare turbatootmisala laienduse määraldise palknemise skeem.
M 1 : 25 000

- Lauka Turva OÜ Keresäare määraldise piir
- ▨ Taotletav Keresäare turbatootmisala laiendus
- - - - - Väärishüpsuga piir
- Kaitsesala piir
- Keresäare turvamaardla piir